

урок 5 «Чари ночі» – перлина інтимної лірики української поезії. Мотив краси кохання й молодості, філософські роздуми про гармонію людини і природи. Музичність, звукова виразність поезій. Майстерність у відтворенні настрою, емоцій. Експресивне висловлювання патріотичних почуттів («О слово рідне! Орле скутий!...»).

Завдання: опрацювати тему, написати опорний конспект у робочий зошит (О.Слоньовська Українська література.Рівень стандарту. стор 211)
Олександр Олесь. “Чари ночі” - аудіо (переглянути, ознайомитися зі змістом вірша)!!!
Олександр Олесь «О слово рідне! Орле скутий!...» - переглянути відео (ознайомитися зі змістом вірша)!!!

ТЕМА

«Чари ночі»

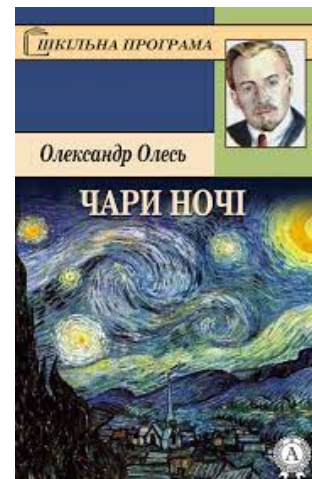
«Чари ночі» - вірш (ТЕКСТ)

ПАСПОРТ ТВОРУ

Рід літератури «Чари ночі»: інтимна лірика,
Жанр «Чари ночі»: романс,
Мотиви «Чари ночі»: захоплення красою життя і красою кохання, Віршовий розмір «Чари ночі»: чотиристопний ямб.

Художні особливості «Чари ночі»: щоб вирішити ідейно-художній задум, поет *вибрав кільцеву композицію* твору, яка є важливим складником авторської концентрації почуттів, відтворення динаміки розгортання ліричного сюжету. Лірична оповідь у поезії складається з трьох суб'єктів: власне автора, ліричного героя і «ти», тобто адресата, умовного співрозмовника.

Ця поезія — заклик не забувати, що життя — мить, яка так швидко спливає, тому треба насолодитися кожним прожитим днем, кожною хвилиною. *Ключовими у вірші є слова* «Лови летючу мить життя!», «Гори!

Життя — єдина мить, / Для смерті ж — вічність ціла», що символізують молодість, кохання, весну. Вірш побудовано на наскрізному паралелізмі «людина - природа». Автор використовує традиційні для любовної лірики образи, символи: солов'ї, зорі, ніч, квіти.

Передаючи красу кохання, поет уживає метафори («палкі обійми ночі», «бенкет весна справляє», «летять до хмар тумани», «свято радісне квіток»). Солов'ї, зорі, квіти — традиційні для любовної лірики і фольклору образи. Цим твір *близький до народного*.

Художній напрям, стиль «Чари ночі»: модернізм: символізм.

Примітки:

Поезія входить до збірки «З журбою радість обнялась». Вірш називають шедевром української лірики. Він став популярною народною піснею («Сміються, плачуть солов'ї...»). Олександр Олесь у цій поезії відтворив власну філософію життя. Її сенс передано у словах «Лови летючу мить життя!», «Гори! Життя — єдина мить, / Для смерті ж — вічність ціла». Поезія сповнена вітаїстичних (життєствердних) мотивів. Автор уславлює кохання, повнокровність людського буття. Життя прекрасне, проте швидкоплинне, і тому потрібно цінувати кожну його хвилину.

Джерело: [Аналіз «Чари ночі» Олександр Олесь](#) Бібліотека української літератури © ukclassic.com.ua

«О слово рідне! Орле скутий!...»

[Олександр Олесь - О слово рідне! Орле скутий!... - вірш \(ТЕКСТ\)](#)

ПАСПОРТ ТВОРУ

Рід літератури: патріотична лірика.

Жанр: вірш-медитація (історико-філософське осмислення ролі рідного слова, загалом митця в історичній долі народу).

Мотиви: щире захоплення рідним словом; гнівне картання тих, хто його нищить і зневажає; *заклик*

любити й берегти рідне слово.

Віршовий розмір: чотиристопний ямб.

Художні особливості: три частини композиції виконують роль тези, антитези і синтезу. *Поезія вибудована як монолог-звертання ліричного героя до рідного слова*. Анафора «О слово рідне!» увиразнює не тільки

композиційну єдність, а й змістову наповненість, підкреслює щирість ліричної оповіді, схвильованість героя, зумовлює ораторські інтонації, патріотичні почуття. У серці автора виникає біль через зневажливе ставлення до рідної мови й історичне безпам'ятство співвітчизників.

Наскрізна антитеза розгортає сюжет вірша. Поет використовує яскраві метафори й епітети. Українське слово уподібнюється «скутому орлу», тобто поневоленому народові, слово якого звучало завжди як «співочий грім батьків моїх», а тепер «дітьми безпам'ятно забутий». Поет вдається до ремінісценцій послання «І мертвим, і живим...» Т. Шевченка, закликаючи дієво любити свободу людини і народу. Для поета рідне слово, незважаючи на переслідування і заборони, — носій волелюбного духу народу, його безсмертя.

Ідея вірша випливає з переконань митця, що рідне слово відбиває драматичну історію України, стало духовною зброєю народу. Зображуючи поетичний образ неповторної краси української мови і Вітчизни, *поет висловлює своє творче кредо:* «О слово! Будь мечем моїм! / Ні, сонцем стань! Вгорі спинися, / Осяй мій край і розлетися / Дощами судними над ним». Образ меча в Олеся перегукується з емблемою апостола Павла, у якого він символізує меч духовний: «Меч духовний є слово Боже». Автор переосмислює цей образ, поєднуючи в ньому духовне і творче начала; слово-меч стає атрибутом свободи і справедливості.

У руслі символізму *поет вдається до міфологічних образів космічного простору* — сонця, синього неба, музики зір, а також біблійних образів (судні дні), які очистять рідний край від зла і стануть запорукою відродження нації, якщо вона поставить слово-меч собі на службу, оберігатиме рідне слово — символ безсмертя народу.

Художній напрям, стиль: модернізм: символізм.

Примітки: Продовжуючи традиції Т. Шевченка і Лесі Українки, Олександр Олесь у цьому вірші звеличує рідне слово, яке допоможе пробудити історичну пам'ять нації. У ньому він зворушливо передав свою любов до рідного слова, в якому відбилися вікова історія України, краса і ніжність природи, духовне багатство рідного народу. Перегукуючись із творами Лесі Українки, вірш передає прагнення поета, щоб рідне слово стало його мечем і сонцем у боротьбі за визволення рідного краю.